

HOZZÁSZÓLÁSOK :

Vitális István : Örül, hogy az előadó lehetővé tette az eddig csak lengyel nyelven közölt miocénre vonatkozó adatok megismerését. Az előadottakból kitűnik, hogy a lengyelek a miocénen belül több emeletet különböztetnek meg, mint mi. A felső miocén és a szarmátikum náluk jóval változatosabb, mint Magyarországon. Mi Strausz utóbbi időben hangoztatott felfogása nyomán arra törekszünk vagy legalább is nálunk az a tendencia nyilvánul meg, hogy az eddig használatos miocén emeleteket összevonva a miocén taglalását leegyszerűsítsük. Látjuk, hogy e felfogásnak ellenkezője mutatkozik a lengyel irodalomban. Így pl. a lengyelek a helvéci emeletet is szintekre osztják. Ez nálunk alig volna lehetséges. Ámbár, pl. a salgótarjáni slir foraminiferaék nyomán három szintre osztható.

Mindmáig a miocén taglalásának kérdése nincsen megoldva. Így pl. a Borsódi-medence miocénje sok vitára ad okot. Az ottani kövületes miocént *Hochstätter* szarmátikumnak határozza. Később *Schréter* ugyanezt felső oligocén korúnak veszi, majd még később ugyancsak *Schréter* középső miocénnek tekinti. Érdekes, hogy amikor *Schréter* követőre talált *Vadász* személyében, akkorra már újból megváltoztatva felfogását, e képződményt idősebb miocénnek veszi. E véleményváltozások eléggé rávilágítanak a kérdés nehézségeire. E felfogásbeli különbözőség, illetve felfogásváltozások részben abból adódnak, hogy a kövületek azok gyenge megtartása miatt nehezen határozhatók meg. A lengyelországi miocént illetőleg is vannak hasonló nehézségek, erre utal az említett présarmátikum nevű képződmény. A szarmáciai képződményeket Lengyelországban több szintre bontják. Nálunk sokak szerint, csak az alsó szarmáciai képződmények volnának meg, illetőleg a fiatalabb szarmáciai képződményeket olyan teresztrikus üledékek alapján tételezzük fel, amelyek faunája korra nem jellemző. Alig tartom valószínűnek, hogy nálunk a szarmátikum magasabb szintjei ne volnának képviselve, a kérdés előbb említett módon való leegyszerűsítésébe nem nyugodhatunk bele. Fontosnak tartom olyan lengyelországi kész szelvények ismertetését, ahol a különböző szinteket közvetlen településben egymás felett találjuk.

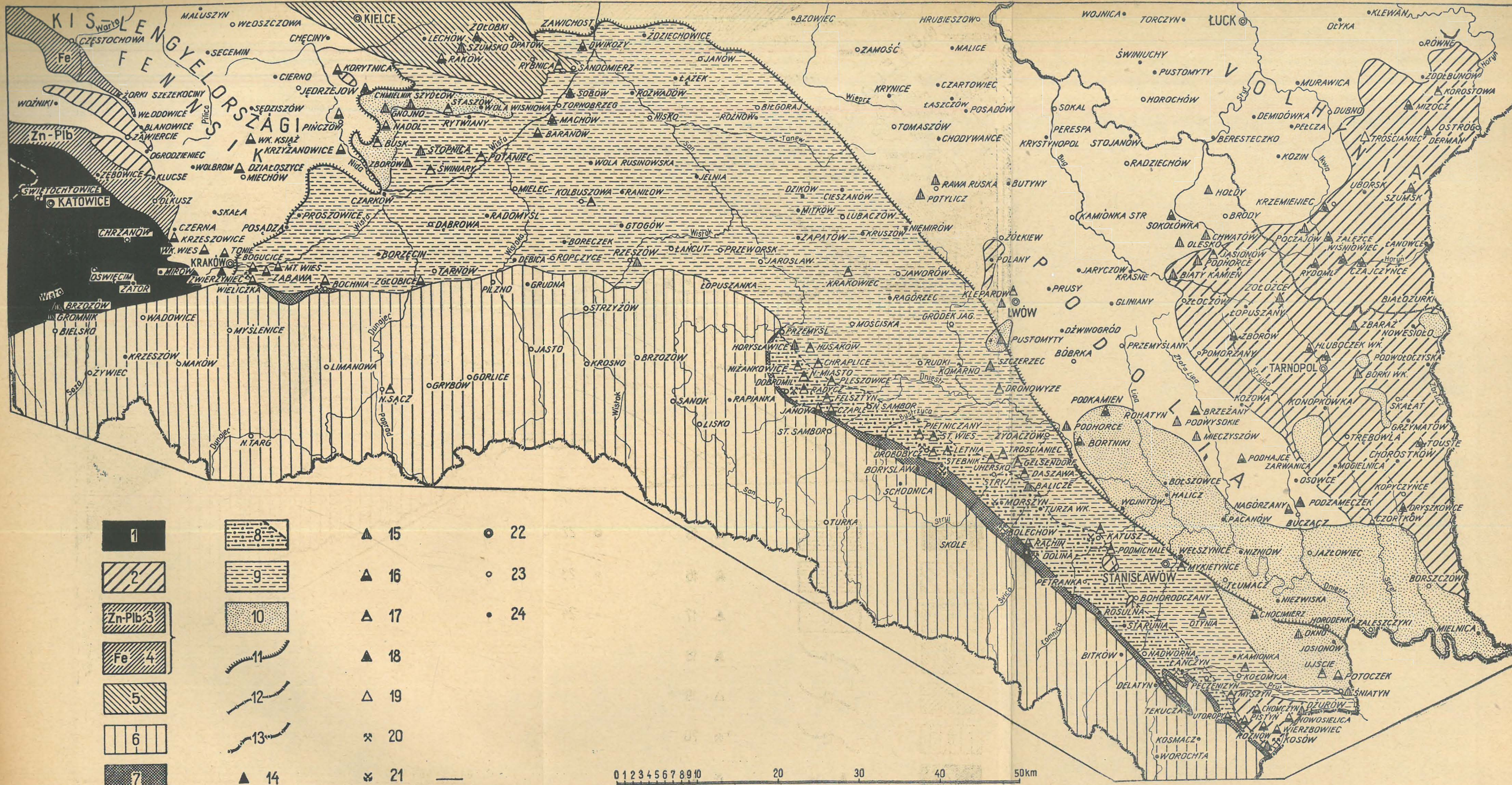
Horusitzky Ferenc : Figyelmét felkeltette, hogy a tortónikum helyenként Lengyelországban brakk limnikus helvétikumra települ, tehát a tortónai emelet új transzgresszióval új földtörténeti mozzanatként jelenik meg. Ugy látja, hogy az északkeleti középhegységben sem nehéz földtörténeti szempontból a helvétikumot a tortónikumtól különválasztani, miután a pest-környéki riolit-tufák szárazföldre lehullott üledéknek látszanak és csak a piroxén-andezit-tufákban jelentek meg az első kövületnyomok, a tortónikum típusának tekintett lajtameszek viszont vitathatatlanul konzekvensen az eruptív komplexuszon fekszenek. Ha a rétegtani hézag a helvétikum és a tortónikum között elég regionálisan kimutatható volna, ez kétségtelenül indokolná a két emelet külön tartását. Ez egyáltalában nem érinti *Strausz* faunisztikai szempontokra épített állásfoglalásának indokoltságát, mert a Dunántúlon valóban nem ismerhető fel semmiféle olyan földtörténeti esemény, amelyik a két szintet különválasztaná és a helvéci és a tortónai faunák

nincsenek karakterizálva. Felkeltette figyelmét, hogy B ö h m - B e m szerint Lengyelországban mutáció alapján vélik különválaszthatónak a két emeletet.

Strausz László : A szarmátikum szintezésére vonatkozólag ismételhetem, utóbbi időben hangoztatott véleményemet : Cerithiumos rétegeink az egész volhinikumot és besszarábikumot, tehát az egész tényleges szarmátikumot képviselik ; a kerzonikum pedig szinonímája a meotikumnak és az alsó pannónikumnak. Ugy látszik, Lengyelország Ny-i részén a szarmátikum még hasonlóbb a mienkhez, csak K-en különül el élesebben a középszarmátikum. A helvétikum és tortónikum kérdéséhez további adatokat szolgáltathat majd a Vitális professzor úr által is különösen jellemzőnek tartott helvéciainak mondott várpalotai fauna új feldolgozása ; ezt Sz a l a i-val együtt a közeljövőben e helyen publikálni fogjuk. A helvétikum és tortónikum egymásutáni, külön emelet voltát nem dönti el az, ha grundi fáciesű homok fedőjében lajtameszet találunk, hanem csak az, ha egyező fáciesek eltérő faunákat tartalmaznak aszerint, hogy a rétegsor tetején vagy alján foglalnak helyet. Amilyen szépen szembe lehetett állítani a felső mediterrán »gauderndorfi» (ásó életmódú kagylós) fáciesét, az alsó mediterránból ismert hasonló fáciessel (S t r a u s z : A biai miocén. Földt. Közl. 1923. p. 54.), annyira lehetetlennek bizonyult eddig a felső mediterránon belül ugyanazon fáciesnek idősebb és fiatalabb típusát elkülöníteni.

Id. Noszky Jenő : B ö h m - B e m térképe jó áttekintést nyújt a lengyelországi miocénről. E térkép, valamint a közölt szelvények lehetővé teszik majd a két fauna-terület összehasonlító tanulmányozását. Kívánatosnak tartaná, ha a lengyel miocén-faunát jegyzékbe foglalná össze és feltüntetné a szintek szerint való elterjedését.

Vigh Gyula : A Börzsöny hegységben a grundi kavicsok fedőjében eruptív képződmények, ezek fedőjében pedig a lajtameszek települnek. Figyelmeztet arra, hogy már B ö c k h H u g ó is G i g n e a u x álláspontját foglalta el, aki a helvétikumnak és tortónikumnak csak fácies értéket tulajdonít.

A DÉLLENGYELORSZÁGI MIOCÉN VÁZLATOS TÉRKEPE

Dr. Böhm-Bem Boleslaw

Magyarázatok

1 = Kőszén	5 = Lengyel Középhegység	9 = A Kárpátok előtere	12 = Volhyniai határ	17 = Felső tortónai emelet	22 = Vajdasági városok
2 = Barnaszén	6 = Kárpátok flis formációja	10 = Gipszelőfordulások Wisla mellett és Podoliában.	13 = Országhatár	18 = Alsó szarmáciai emelet	23 = Kerületi városok
3 = Nyugati területek cink, ólom és vas előfordulásai	7 = Só formáció	11 = A podoliai és kis lengyel fennsík határa	14 = Helvéciai emelet	19 = Középső szarmáciai emelet	24 = Egyéb helységek
4 =	8 = Stebnik-rétegek és gyúrt neogén		15 = Tortónai emelet (általában)	20 = Kősző	
			16 = Alsó tortónai emelet	21 = Kálisó	